

PROCLAMAȚIA DE LA ISLAZ

Revoluțiile de la 1848 din Țările Române s-au circumscris în fenomenul revoluționar european. Temporal, nu au fost simultane, nu au avut aceeași durată în timp, nu au evoluat cu aceeași intensitate. Dacă în Moldova a fost o mișcare revoluționară la sfârșitul lunii martie, în celelalte două Țări Românești au avut o reușită temporară, în Muntenia fiind necesare intervențiile militare ale turcilor și rușilor pentru restabilirea administrației anterioare după o perioadă de câteva luni (iunie – septembrie 1848), iar în Transilvania, armatele austriece și rusești au înăbușit în sânge revoluția abia în august 1849. Motivele au fost numeroase și diverse. Economice: excesivul regim agrar nemilos, instituit de

Regulamentele Organice în Țările Române, legislația urbarială din Transilvania, dorința de emancipare și împrăștierea a țăranilor clăcași prin despăgubire.

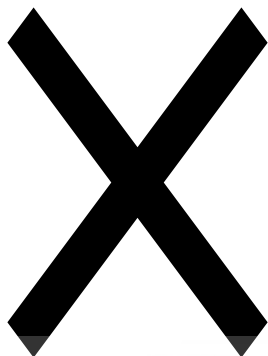
Sociale: desființarea privilegiilor boierești, învățământ egal pentru toți, emanciparea robilor țigani.

Politice: înlăturarea protectoratului străin, drepturi politice pentru toți, adunare generală formată din toate stările, elaborarea unei constituții.

În primele luni ale anului 1848, în țările europene s-au declanșat mișcări revoluționare. În februarie, studenții români din Franța au asistat la iureșul insurgenților parizieni. Românii nu au stat pasivi. Biblioteca română din Paris a devenit centru sanitar pentru răniți, iar unii studenți au luptat chiar pe baricade. Nicolae Bălcescu a trimis, în 24 februarie, o scrisoare prietenului său Vasile Alecsandri, datată „prima zi a Republicii”, în care îl informează că regele Ludovic Filip a abdicat și a fugit, iar Republica a fost proclamată. Îți alătur o ruptură din catifeaua ce acoperea tronul lui Louis Philippe, sfărmat astăzi la 1 ½ ore. Însumi am smuls-o din Tuileries... Frăție și speranță. În rândurile studenților români din Paris s-au diferențiat două atitudini: una moderată, rezervată, alta radicală, care dorea declanșarea imediată a mișcării în țară. Au fost câteva întruniri ale studenților, una la Iancu Alecsandri (notele lui I. Ghica), alta la locuința lui Bălcescu din Rue de l' Université 94, în ziua de 8 martie. S-a hotărât începerea revoluției simultan în cele două Țări Române și redactarea unui program revoluționar. Însă deosebirile de concepții ale studenților moldoveni și munteni au determinat separarea acțiunilor și dezvoltarea proprie a mișcărilor în cele două Principate. Tot în această perioadă, din inițiativa lui Ion Ghica și a lui C. A. Rosetti s-a înființat în București un centru al societății revoluționare secrete Frăția, care avea să coordoneze acțiunile revoluționarilor munteni. Din scrierile lui Ion Ghica aflăm cum a fost înființată Frăția. Într-o noapte, pe la culesul viilor, pe la 1843, după ce petrecuse seara cu mai mulți amici la el acasă, peste drum de hanul lui Filaret (astăzi Piața Teatrului - Palatul Telefoanelor), Ghica a plecat cu Bălcescu într-una din desele plimbări nocturne în care discutau până la ziuă despre diverse subiecte, cu predilecție despre starea țării. Spre dimineață, mergeau să își ia dejunul cu cârnați trandafir și must. La biserica Sf. Apostoli s-au întâlnit cu căpitanul Tell, care mergea spre cazarma Mihai Vodă, discutând aprins despre starea de umilință a țării și despre lipsa lor de patriotism. Coborând din Dealul Mitropoliei, la o fântână, au jurat săși consacre patriei sufletul și trupul și s-au legat frați de cruce. În aceeași zi au elaborat statutele Frăției după statutele societăților secrete anterioare: a lui Ion Cămpineanu (unchiul lui Ion Ghica), cea din 1840 din Muntenia și cea numită Fiii coloniei lui Traian, înființată de Jean Vaillant, în Moldova. Statutele au fost scrise în cifre cu cheie și păstrate în biblioteca lui Ghica, în scoarțele Algebrei lui Bourdon. Spre regretul istoricilor, statutele Frăției nu ne-au parvenit, deoarece când Ion Ghica a plecat la Constantinopol, i le-a dat lui Bălcescu, care i le-a restituit peste două zile deoarece era vizat de percheziții pentru activitate revoluționară, iar Ghica a așezat într-o ladă acte, cărți, statutele Frăției, pe care a lăsat-o în casa generalului Mavros, care a ars în 1856.

Din motive de conspirativitate (experiența eșecului mișcării din 1840), inițiatorii au fost organizați în grupuri de câte zece, fiecare frate își cunoștea numai șeful direct: diacon, preot, arhiereu. Frăția avea ca deviză sintagma Dreptate, Frăție, care va fi adoptată ca simbol al Revoluției la 1848. Celor trei inițiatori s-a alăturat al patrulea: Alexandru G. Golescu-Negru, bunul prieten al lui Bălcescu, apoi maiorul Ioan Voinescu II, C. A. Rosetti, Cezar Bolliac, Dimitrie Bolintineanu, Costache Bălcescu, Marin Serghiescu-Naționalul, Costăchiță Filipescu, Ioan Deivos și alții, mulți civili și militari.

După câteva zile de la întrunirea din casa lui, Bălcescu și A. G. Golescu-Negru au plecat spre țară. La Hanovra, cei doi au convorbiri cu patrioții polonezi, conduși de prințul Adam Czartoryski, care activau pentru eliberarea țării lor de sub stăpânirea austro-prusiană-rusă. S-au discutat problemele revoluțiilor europene și a revoluției din Principate. La sfârșitul lui martie (stil vechi), cei doi ajung în țară, după ce trecuseră prin Budapesta, unde guvernul revoluționar luase puterea. Ajung la Craiova, unde tot orașul vorbea liber despre succesul revoluției, iar țăranii de peste Olt ziceau că mai au o lună. Bălcescu s-a dus la Caracal să discute cu Magheru, apoi voia să ajungă la Islaz să vorbească cu căpitanul Pleșoianu, care pregătise trupa pentru acțiune.

INDEPENDENTA

Cu un vas, Bălcescu și Golescu s-au dus la Giurgiu, unde s-au întâlnit cu Tell. A doua zi, Bălcescu, Tell, Pleșoianu, în câmp din motive de securitate, au hotărât planul de acțiune pentru unitățile militare ale celor doi ofițeri. Tell pornea spre București, iar Pleșoianu spre Craiova, a cărei ocupare avea să le garanteze stăpânirea a cinci județe. Bălcescu și Golescu Negru, siguri de maiorul Tell și căpitanul Pleșoianu, sprijiniți de bătrânul pandur Gheorghe Magheru, pornesc spre București.

La 8 aprilie, la C. A. Rosetti acasă, Bălcescu, Golescu-Negru, Ion Ghica și N. Crețulescu fixează data declanșării revoluției. Se stabilise legătura cu Ion Heliade Rădulescu, care oscila (fără idee și fără convicție revoluționară, scria Bălcescu). Frații Ștefan și Nicolae Golescu fuseseră convingși de domnitorul Golescu să îi fie loiali, iar fratele lor, Al. Golescu-Albu era de acord cu revoluționarul său văr, Golescu-Negru. A doua zi, adunarea a cuprins și pe frații Brătianu, sosiți de la Paris, unde discutaseră cu ministrul francez de Externe, Lamartine, care îi asigurase pe munteni de sprijinul lui. Divergențele între Bălcescu și Brătieni, care voiau amânarea acțiunii și recrutarea de oameni din Transilvania s-au agravat. S-au despărțit cam picați unii pe alții.

Amânarea declanșării revoluției i-a permis lui Dimitrie Brătianu să meargă la Blaj și să participe la adunarea din 15 mai (stil nou). Bălcescu n-a reușit să ajungă la Blaj, deoarece Vilara, ministrul de Interne nu i-a eliberat pașaportul. La București, tensiunea era copleșitoare. Domnitorul Bibescu, în ziua de Paști, lăudat și felicitat de lingușitorii boieri, declara cu emfază că Europa este tulburată și în foc, numai Țara Românească, grație înțelepciunii guvernului său, se bucură de mare liniște și securitate. Însă frații Golești, dezamăgiți de Domn, și Heliade-Rădulescu au intrat în comitetul revoluționar. Proclamația revoluționară trebuia redactată de Heliade, însă acesta a elaborat o operă mai mult literară decât politică, plină de poezie și de misticism, cu o invocație. Așa că programul revoluționar a fost rezultatul discuțiilor colective, iar textul a fost alcătuit de Nicolae Bălcescu. Intrat în componența comitetului revoluționar, Heliade a venit la Ghica acasă și aici a scris cu mâna lui acea proclamație sub dictarea Bălcescului și a luat-o să o tipărească la tipografia sa din Obor. Exemplarele tipărite s-au păstrat ascunse într-o clăie de fân, în curtea sa de la vie, până la plecarea la Islaz, scrie Ion Ghica. Amânarea izbucnirii revoluției și marele număr al aderenților care creștea zi

PROCLAMAȚIA DE LA ISLAZ

---

de zi provoacă fisuri în conspirativitatea revoluționarilor și Tell este arestat la Giurgiu și adus în fața lui Bibescu să dea explicații despre motivele împăcării cu Magheru.

Fiind convingător, Tell este retrimis la garnizoana din Giurgiu. Magheru, chemat la București, este numit comandant al dorobanților din Oltenia de Bibescu, bulversat, incapabil să facă față situației.

La începutul lunii iunie, totul este pregătit pentru declanșarea simultană a Revoluției în mai multe locuri: Islaz, Craiova, București, Prahova, Ocnele Mari. Bălcescu cu căpitanul Teologu trebuiau să meargă la Telega, unde Marin Serghiescu-Naționalul, Telegescu și Duca erau înțeleși cu ciocănașii să pornească să ocupe Ploieștii, unde aveau înțelegere cu mulți negustori. Erau înțeleși și cu căpitanul Alexandru Cristofi, comandantul gărzii de la închisoarea Telega, cu care s-a întâlnit Bălcescu între Telega și Câmpina, care i-a dat o țigaretă în care era un bilet al lui Tell cu îndemnul: Scoală-te dacă îți iubești țara! Acum e vremea. Agia a aflat și a început urmărirea revoluționarilor din Prahova. Bălcescu, urmărit, a fost silit să se ascundă câteva zile prin păduri, cu un ofițer. Elena Filipescu le dădea haine de schimb și alimente.

La 9 iunie trei tineri atentează la viața domnitorului Bibescu, care scapă nevătămat, cu toate că un glonț i-a intrat în epolet. La 11 iunie 1848, la Islaz, în județul Romanați, a avut loc adunarea populară de pe islazul numit de atunci Câmpul Regenerării, unde Ion Heliade-Rădulescu a citit Proclamația de la Islaz, care cuprindea 22 de puncte. Era însoțit de maiorul Cristian Tell, căpitanul Nicolae Pleșoianu, Ștefan Goleșcu, preotul Radu Șapcă. Cele 22 de articole prevedeau menținerea suzeranității otomane, excludea protectoratul rusesc, proclama autonomia țării (neatârnamarea administrativă și legislativă), desființarea Regulamentului Organic, egalitatea politică a cetățenilor, desființarea privilegiilor boierești și a rangurilor, libertatea tiparului, împrumutarea clăcășilor prin despăgubire, învățământul liber pentru toți, averile mănăstirilor închinat să fie preluate de stat, Adunare legislativă (Adunarea Generală) cu reprezentanți din toate stările societății, gardă națională etc.

Cei cinci conducători au format un guvern provizoriu (ulterior avea să se unească cu cel de la București), care s-a îndreptat spre Craiova, unde a scris Domnului să recunoască revoluția. A doua zi, pe 10 iunie, în casa lui Axente Sever (profesor ardelean) s-a hotărât declanșarea mișcării la București în ziua următoare. Mii de orășeni au invadat străzile a doua zi, pe 11 iunie, însoțiți de numeroși țărani veniți din satele de împrejur. O delegație de 9 persoane condusă de N. Goleșcu a prezentat lui Gh. Bibescu Proclamația. Domnul, după ce încercase fără succes să se asigure de loialitatea militarilor din garnizoanele bucureștene, a semnat Proclamația, care poate fi considerată o Constituție.

Așa s-a săvârșit pașnic izbânda revoluției în iunie 1848, care avea să se sfârșească în baia de sânge din Dealul Spirii, când eroii Regimentului II și eroii pompieri nu au acceptat invazia otomană în septembrie 1848.

VIOREL GH. SPETEANU